МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра міжнародних економічних відносин

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра

зі спеціальності 292 Міжнародні економічні відносини

за освітньою програмою

«Міжнародні економічні відносини»

на тему: «МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ»

Виконавець:
Студентка 43 гр ФМЕ
Іванченко Юлія Зіновіївна

Науковий керівник:
к.е.н, доцент
Воронова Олена Вікторівна

ОДЕСА – 2025

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність кваліфікаційної роботи. Міжнародна міграція людських ресурсів стає одним із ключових викликів сучасного глобалізованого світу, що впливає на економічний розвиток, соціальну стабільність та демографічні процеси в країнах-донорах і країнах-реципієнтах. В умовах глобальних викликів, таких як економічні кризи, кліматичні зміни, політична нестабільність і збройні конфлікти, інтенсивність та динаміка міграційних потоків зростає, що створює нові виклики для національних економік та міжнародного співтовариства. Особливо це стосується України, яка є як країною-джерелом, так і транзитною країною для мігрантів.

Дослідження міжнародної міграції людських ресурсів в умовах глобальних викликів є актуальним для пошуку ефективних рішень щодо регулювання міграційних процесів, зменшення негативних наслідків для економік країн-реципієнтів та країн-донорів, а також для розвитку міжнародної співпраці у цій сфері. Вивчення цих аспектів має важливе значення для формування оптимальної міграційної політики України в контексті інтеграції до глобальних економічних процесів.

Метою даної роботи є аналіз міжнародної міграції людських ресурсів в умовах глобальних викликів та розробка рекомендацій щодо вдосконалення регулювання міграційних процесів.

Відповідно до мети дослідження були поставлені та вирішені наступні **задачі**:

- дослідити теоретичні аспекти міжнародної міграції людських ресурсів;
- визначити причини та фактори, що впливають на міжнародну трудову міграцію;
- встановити вплив міжнародної міграції на економічний розвиток країн;
- проаналізувати сучасні тенденції міграційних процесів у глобальній економіці;
- дослідити вплив глобальних викликів на динаміку та структуру міграційних потоків;
- проаналізувати основні проблеми, пов'язані з міжнародною трудовою міграцією;
- визначити перспективи розвитку та регулювання міграційних процесів в умовах глобальних викликів.

Об'єктом дослідження є міжнародна міграція людських ресурсів в умовах глобальних викликів.

Предметом дослідження є теоретико-методичні основи та практичні аспекти управління міжнародною міграцією людських ресурсів в умовах глобальних викликів.

Методи дослідження**.** У процесі написання роботи використовувалися такі методи дослідження: системного аналізу, порівняльного аналізу, статистичний метод, а також методи структурного аналізу і синтезу. Це дозволило комплексно

оцінити вплив міжнародної міграції людських ресурсів на економіки країн та запропонувати рекомендації щодо оптимізації міграційної політики.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі акти України, аналітичні матеріали міжнародних організацій, статистичні дані, наукові публікації вітчизняних та зарубіжних фахівців, а також офіційні звіти з питань міжнародної міграції.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (82 найменування). Загальний обсяг роботи становить 95 сторінки. Основний зміст викладено на 86 сторінках. Робота містить 19 рисунків та 7 таблиць.

Публікації та апробація результатів дослідження. Основні результати та пропозиції дослідження були представлені в 1 науковій праці: Вплив міжнародної міграції на економічний розвиток країн // II Міжнародна науково-практична інтернет конференція «Актуальні виклики інноваційного розвитку економіки людських ресурсів у глобальному вимірі». 25-26.10.2024. м. Одеса.

.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі ***«ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ»*** розглянуто сутність та класифікацію міжнародної міграції людських ресурсів у сучасному глобалізованому світі; визначено причини та фактори, що впливають на міжнародну трудову міграцію; встановлено вплив міжнародної міграції на економічний розвиток країн.

У другому розділі ***«АНАЛІЗ СУЧАСНИХ ТЕНДЕНЦІЙ ТА ПРОБЛЕМ МІЖНАРОДНОЇ МІГРАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ РЕСУРСІВ»*** проведено аналіз сучасних тенденцій міжнародної міграції, досліджено вплив глобальних викликів, таких як економічні кризи, зміна клімату та політична нестабільність, на динаміку та структуру міграційних потоків; здійснено аналіз основних проблем, пов'язаних з міжнародною трудовою міграцією.

У третьому розділі ***«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТА РЕГУЛЮВАННЯ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ»*** досліджено перспективи вдосконалення політики управління міграційними процесами в умовах глобальних викликів, надано рекомендації щодо політики управління міжнародною міграцією в країнах-донорах та країнах-реципієнтах, щодо шляхів вирішення проблем інтеграції мігрантів у приймаючих країнах та щодо вдосконалення міжнародної співпраці в сфері трудової міграції

.

ВИСНОВКИ

У першому розділі роботи було розглянуто сутність та класифікацію міжнародної міграції людських ресурсів, причини та фактори, що впливають на трудову міграцію, а також вплив цього процесу на економічний розвиток країн. Міжнародна міграція є складним і багатогранним явищем, яке охоплює переміщення робочої сили з однієї країни в іншу з різними цілями: економічними, соціальними, політичними чи екологічними.

Міжнародна міграція людських ресурсів є важливим чинником глобалізації, що забезпечує переміщення робочої сили в країни з вищим рівнем економічного розвитку та покращеними умовами працевлаштування. Вона сприяє перерозподілу людських ресурсів між країнами, знижуючи дисбаланс на ринку праці.

Причини міграції є різноманітними і включають економічні чинники, такі як різниця в рівнях заробітної плати, високий рівень безробіття в країнах-емітентах та низький рівень життя. Соціальні фактори, зокрема доступ до кращих умов життя та соціальних послуг, також є важливими мотивами для переміщення людей за кордон. Політичні та демографічні чинники відіграють ключову роль у визначенні масштабів і напрямків міграційних потоків.

Економічний вплив міграції на країни-реципієнти та країни-емітенти є неоднозначним. Для країн-реципієнтів міжнародна міграція дозволяє заповнити дефіцит робочої сили, збільшити економічну активність та забезпечити додаткові надходження до державного бюджету. Проте, вона також може створювати тиск на ринок праці та соціальні послуги.

Для країн-емітентів міграція приносить користь у вигляді грошових переказів і зниження безробіття, але водночас створює ризики втрати висококваліфікованих працівників, що може негативно позначитися на економічному зростанні та розвитку ключових секторів.

Зворотна міграція та залучення працівників, які здобули знання і навички за кордоном, можуть позитивно впливати на розвиток економіки країни-емітента, сприяючи розвитку нових секторів та впровадженню сучасних технологій.

Таким чином, міжнародна міграція людських ресурсів має складний та багатофакторний вплив на економіки як країн-реципієнтів, так і країн-емітентів. Цей процес вимагає ретельного управління та координації між державами для мінімізації негативних наслідків та максимізації економічної вигоди для всіх учасників.

У другому розділі було проаналізовано сучасні тенденції та проблеми, пов'язані з міжнародною міграцією людських ресурсів. Сучасні тенденції міжнародної міграції характеризуються зростанням обсягів міграційних потоків і зміною напрямків міграції. Якщо раніше основними пунктами призначення мігрантів були США, Канада та країни Європи, то сьогодні нові центри економічного зростання, такі як країни Близького Сходу, Азії та Латинської Америки, стають дедалі привабливішими для трудових мігрантів. Водночас зростає регіональна міграція в межах Європейського Союзу та інших регіональних блоків, де існує свобода пересування робочої сили.

Глобальні виклики, такі як економічні кризи, збройні конфлікти, кліматичні зміни та пандемії, мають значний вплив на динаміку та структуру міграційних потоків. Економічні труднощі в країнах-емітентах, збройні конфлікти в таких регіонах, як Сирія, Афганістан та Україна, а також екологічні катастрофи сприяють вимушеній міграції великої кількості людей. Ці виклики створюють нові міграційні потоки, змінюють характер міграції та вимагають адаптації міжнародних міграційних політик.

Основні проблеми, пов'язані з міжнародною трудовою міграцією, включають соціальні труднощі адаптації та інтеграції мігрантів у країнах-реципієнтах, експлуатацію працівників, відсутність правового захисту, а також нелегальну міграцію. Трудові мігранти стикаються з проблемами дискримінації, ксенофобії та ізоляції, особливо в умовах низької соціальної інтеграції та мовних бар'єрів. Експлуатація трудових мігрантів, низька оплата праці, неналежні умови роботи та відсутність соціальних гарантій залишаються одними з найбільш гострих викликів, що потребують вирішення на рівні міжнародного права та політики.

Для країн-емітентів міграція часто спричиняє проблеми, пов'язані з відтоком висококваліфікованої робочої сили, що негативно впливає на економічний розвиток. У той же час, країни-реципієнти стикаються з проблемами перевантаження соціальної інфраструктури та нелегальної конкуренції на ринку праці.

Нелегальна міграція є серйозною загрозою як для мігрантів, так і для країн-реципієнтів. Відсутність правового статусу робить мігрантів вразливими до експлуатації та зловживань, а країни-реципієнти стикаються з проблемами контролю та регулювання нелегальної трудової діяльності.

Управління міжнародною міграцією людських ресурсів є складним процесом, що вимагає тісної співпраці між країнами-емітентами та країнами-реципієнтами, а також адаптації міграційної політики до нових глобальних викликів. Ефективне вирішення проблем, пов'язаних з трудовою міграцією, потребує покращення умов праці для мігрантів, посилення правового захисту та боротьби з експлуатацією, а також зміцнення міжнародної співпраці у сфері регулювання міграційних потоків.

У третьому розділі було розглянуто ключові аспекти покращення міжнародної співпраці в сфері трудової міграції та заходи, спрямовані на вдосконалення механізмів регулювання міграційних потоків.

Покращення міжнародного правового регулювання трудової міграції є необхідною умовою для забезпечення захисту прав трудових мігрантів та створення справедливих умов праці на глобальному рівні. Це може бути досягнуто через розробку нових міжнародних договорів та ратифікацію вже існуючих конвенцій, таких як Конвенція ООН про захист прав трудових мігрантів. Гармонізація національних законодавств країн-емітентів і країн-реципієнтів дозволить зменшити правові розбіжності та забезпечити рівний захист прав для всіх мігрантів.

Створення спільних інституцій для управління міграційними потоками є важливим етапом у розвитку міжнародної співпраці. Такі інституції можуть

відповідати за регулювання міграційних квот, моніторинг умов праці та забезпечення соціального захисту мігрантів. Це також сприятиме кращій координації між країнами-емітентами та країнами-реципієнтами. Регулярний обмін даними та кращими практиками дозволить покращити управління міграцією та знизити ризики нелегальної міграції.

Забезпечення соціального захисту та рівних умов праці для мігрантів має стати одним із головних напрямів міжнародної співпраці. Необхідно встановити загальні стандарти щодо умов праці, заробітної плати, безпеки на робочому місці та доступу до соціальних послуг. Це дозволить забезпечити мігрантів такими ж правами, як і місцевих працівників, та уникнути їхньої експлуатації.

Боротьба з нелегальною міграцією є важливим викликом для міжнародної співпраці. Це вимагає посилення контролю на кордонах, розробки програм легалізації трудової міграції та запровадження заходів проти торгівлі людьми. Легалізація мігрантів і надання їм правового статусу допоможуть зменшити нелегальну міграцію та сприятимуть соціальній і економічній стабільності.

Розвиток програм зворотної міграції та підтримка реінтеграції мігрантів у країнах-емітентах також є важливим аспектом міжнародної співпраці. Спільні програми повернення, фінансова допомога та розвиток інфраструктури можуть стимулювати зворотну міграцію та забезпечити повернення висококваліфікованих фахівців до своїх рідних країн.

Освітні та інформаційні програми є важливим інструментом для підвищення обізнаності мігрантів про їхні права, обов'язки та ризики нелегальної міграції. Це допоможе зменшити кількість випадків експлуатації та порушення прав мігрантів, а також сприятиме створенню більш безпечних умов для міграції.

Для успішного управління міжнародною трудовою міграцією необхідна тісна співпраця між країнами-емітентами і країнами-реципієнтами, а також розвиток міжнародних інституцій, що забезпечують координацію міграційних потоків. Гармонізація законодавств, покращення умов праці та соціального захисту, боротьба з нелегальною міграцією та підтримка зворотної міграції є основними напрямами, які мають бути реалізовані для досягнення ефективної та справедливої міграційної політики на міжнародному рівні.

АНОТАЦІЯ

Іванченко Ю. З. Міжнародна міграція людських ресурсів в умовах глобальних викликів.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини» за освітньою програмою «Міжнародні економічні відносини». Одеський національний економічний університет – Одеса, 2025 р.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єктом дослідження є міжнародна міграція людських ресурсів в умовах глобальних викликів.

У роботі розглянуто сутність та класифікацію міжнародної міграції людських ресурсів у сучасному глобалізованому світі; визначено причини та

фактори, що впливають на міжнародну трудову міграцію; встановлено вплив міжнародної міграції на економічний розвиток країн.

Проведено аналіз сучасних тенденцій міжнародної міграції, досліджено вплив глобальних викликів, таких як економічні кризи, зміна клімату та політична нестабільність, на динаміку та структуру міграційних потоків; здійснено аналіз основних проблем, пов'язаних з міжнародною трудовою міграцією.

Досліджено перспективи вдосконалення політики управління міграційними процесами в умовах глобальних викликів, надано рекомендації щодо політики управління міжнародною міграцією в країнах-донорах та країнах-реципієнтах, щодо шляхів вирішення проблем інтеграції мігрантів у приймаючих країнах та щодо вдосконалення міжнародної співпраці в сфері трудової міграції.

Ключові слова: міжнародна міграція, людські ресурси, глобальні виклики, трудова міграція, країни-донори, країни-реципієнти.

ANNOTATION

Ivanchenko Y.Z. International migration of human resources in the context of global challenges.

Qualification work for obtaining a bachelor's degree in specialty 292 "International Economic Relations" under the educational program "International Economic Relations". Odessa National University of Economics - Odesa, 2025

The qualification work consists of three sections. The object of the study is international migration of human resources in the context of global challenges.

The work examines the essence and classification of international migration of human resources in the modern globalized world; identifies the causes and factors affecting international labor migration; establishes the impact of international migration on the economic development of countries.

An analysis of current trends in international migration has been conducted, the impact of global challenges, such as economic crises, climate change and political instability, on the dynamics and structure of migration flows has been studied; the main problems associated with international labor migration have been analyzed.

Prospects for improving the policy of managing migration processes in the face of global challenges were explored, recommendations were provided on the policy of managing international migration in donor and recipient countries, on ways to solve the problems of migrant integration in host countries, and on improving international cooperation in the field of labor migration.

Keywords: international migration, human resources, global challenges, labor migration, donor countries, recipient countries.